

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

16 november 2005

ONTWERP VAN DECREET

betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door mevrouw Kathleen Helsen**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck.

Vaste leden:

de heer Werner Marginet, de dames Katleen Martens, An Michiels, Marie-Rose Morel, Linda Vissers;

mevrouw Kathleen Helsen, de heer Luc Martens, de dames Sabine Poleyn, Monica Van Kerrebroeck;

de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen, mevrouw Marleen Vanderpoorten;

de heer Ludo Sannen, mevrouw Anissa Tamsamani, de heer Robert Voorhamme.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, de dames Greet Van Linter, Gerda Van Steenberge;

mevrouw Cathy Berx, de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heer Jan Laurys;

de dames Margriet Hermans, Anne Marie Hoebeke, Vera Van der Borgh;

de heer Chokri Mahassine, mevrouw Elke Roex, de heer Joris Vandenbroucke.

Toegevoegde leden:

de heer Jef Tavernier;

de heer Kris Van Dijck.

Zie:

472 (2004-2005)

– Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming.....	4
2. Algemene bespreking.....	5
3. Artikelsgewijze bespreking.....	11
4. Stemming over de reflectietermijn.....	13
5. Eindstemming.....	13
Bijlage: Korte beschrijving van de proeftuinen “Ruimte voor onderwijsvernieuwing”.....	15

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie behandelde op 10 november 2005 het ontwerp van decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs.

De commissie besliste met 9 stemmen bij 5 onthoudingen dat er conform artikel 56, 3, van het Reglement geen reflectietijd en reflectienota's zullen zijn.

1. Toelichting door de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming

De *minister* verklaart dat het de bedoeling is om nog deze legislatuur op uiteenlopende onderwijsdomeinen een aantal vrij ambitieuze hervormingen door te voeren. Permanent streven naar onderwijskwaliteit en gelijke kansen voor allen en onverminderde aandacht voor economische, sociale en technologische ontwikkelingen, zijn de drijfveren hiertoe.

Hervormen is binnen de onderwijswereld zeker geen nieuw fenomeen. De strategie en de methodiek die thans worden vooropgesteld zijn dat wel. In het verleden werden soms, vrij ingrijpende, veranderingen gelanceerd zonder de rechtstreeks betrokkenen daarin afdoende te betrekken en zonder de repercussies ook op wat langere termijn voldoende in te schatten.

Voor de experimenten die men in de aanvangsfase voor deze veranderingen heeft opgezet, bestond volgens de minister daarenboven meestal geen deugdelijke rechtsgrond. In het verleden heeft de Raad van State, als adviesorgaan in wetgeving, bij menige gelegenheid op dit juridisch hiaat gewezen. Inrichters en consumenten van onderwijs, die in dergelijke projecten stapten, kwamen daardoor in een rechtsonzekere situatie terecht.

De piste van onderwijsexperimenten of -projecten lijkt niet verkeerd, integendeel. Een geleidelijke invoering, te beginnen met vrijwilligheid, een beperkte schaalgrootte, een degelijke begeleiding en ondersteuning én overleg en inspraak, zijn essentiële factoren om onderwijshervormingen alle kansen op slagen te geven. Naast inhoudelijke validiteit en aanvaardbaarheid, is een sluitende rechtsgrond noodzakelijk opdat juridische procedures lopende projecten niet zouden ondergraven. De ervaringen met de projecten 'Accent

op talent', destijds geselecteerd door de Koning Bouwewijnstichting, hebben dan ook tot behoedzaamheid aangespoord.

De minister stelt dat deze overwegingen aan de basis liggen van het voorliggend ontwerp van decreet dat de unieke rechtsgrond zou worden voor alle tijdelijke projecten die vanaf het huidig schooljaar in onderwijs worden georganiseerd. Dit decreet vervangt m.a.w. alle bestaande rechtsgronden en is van toepassing op alle onderwijsniveaus en alle erkende vormen binnen de deeltijdse leerplicht; uitsluitend het hoger onderwijs wordt buiten beschouwing gelaten vermits het in zijn decreetgeving reeds voldoende vernieuwingsdynamiek bevat.

Teneinde dit decreet in overeenstemming te brengen met het legaliteitsbeginsel, leek het aan te raden een beroep te doen op onderwijsexpertise onder academici. Het decreet is daarom tot stand gekomen na uitvoerige adviesverstrekking door het Interuniversitair Centrum voor Onderwijsrecht (ICOR). De formele onderhandelingen die, na principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering, over de tekst werden gevoerd met de representatieve vakorganisaties en organisaties van inrichtende machten van het onderwijs, hebben nadien tot een aantal inhoudelijke bijstellingen geleid die weliswaar geen afbreuk doen aan het concept doch die in de mate van het mogelijke rekening houden met de standpunten die deze geledingen ten aanzien van onderwijsexperimenten innemen.

Bij de redactie van het decreet kon uit twee alternatieven worden geput: enerzijds de machtiging- en bekrachtigingsoptie, anderzijds de omkaderings- of innovatieoptie. In het tweede geval bepaalt de decreetgever vrij gedetailleerd hoe de regering experimenten organiseert, wat impliceert dat reeds bij voorbaat het ontwikkelingsproces van veranderingen wordt uitgetekend. Niet alleen is dergelijke decreetgeving meer tijdrovend, vaak is het uitgesloten om op de diverse aspecten van een dergelijk proces te anticiperen.

De minister stelt dat de eerste piste zeker in onderwijsaangelegenheden meer realistisch is. De decreetgever machtigt de regering tot experimenten en beperkt zich tot het vastleggen van de richtinggevende criteria of krijtlijnen. Deze afbakening belet dat de regering over te grote vrijheden beschikt. Verder voorziet deze piste dat, in zover de regering afwijkingen toelaat van bestaande wetgeving, de rechtsgeldigheid afhankelijk is van een bekrachtiging door het Vlaams Parlement.

Deze bekrachtiging gebeurt binnen een periode van zes maanden én voor de inwerkingtreding van het besluit. Ten slotte wordt bepaald dat, nog vooraleer ze een beslissing over de goedkeuring van projecten neemt, de regering een informatieplicht heeft ten aanzien van het Vlaams Parlement. Parlementaire betrokkenheid blijft cruciaal. Deze aanpak verschilt duidelijk van de huidige versnipperde rechtsgronden voor experimenten of projecten, waarvan de bepalingen zeer summier zijn en totaal niet in een bekrachtiging voorzien.

Concreet laat het decreet toe dat niet alleen de overheid gangmaker is van tijdelijke projecten (top-down), maar ook en vooral dat dergelijke projecten uit initiatief van het onderwijsveld ontstaan (bottom-up). Steeds echter dienen de nodige participatieve maatregelen genomen om lokaal een zo breed mogelijk draagvlak voor het vernieuwingsbeleid te creëren.

Indien projecten afwijken van vigerende wetgeving, dan strekken ze ertoe om proefondervindelijk vast te stellen of een wijziging van deze wetgeving wenselijk en haalbaar is. Zoals hoger aangehaald, heeft de regering niet zomaar vrij spel. Aan een aantal fundamentele onderwijsprincipes wordt niet getornd, zoals de erkenningsvoorwaarden, de eindtermen en ontwikkelingsdoelen, het inschrijvingsrecht enzovoort. Indien anderzijds projecten aanleiding geven tot het uitvaardigen van een alternatieve regelgeving, dan moet deze regelgeving een minimum aan garanties bieden, zoals de basisfinanciering, de studiebekrachtiging van de leerling, het geldelijk statuut van de personeelsleden, eventuele beroepsprocedures enzovoort.

De minister vervolgt dat binnen het beschikbaar budget aan projecten extra middelen worden toegekend. Hieraan gekoppeld zijn de zogenaamde ‘inzetbaarheidsbepalingen’ die moeten toelaten dat scholen en centra het juiste personeel kunnen inzetten, op de juiste plaats. Het is niet denkbeeldig dat extra middelen een determinerende rol spelen in het welslagen van projecten. Indien later over een organieke regeling wordt beslist, dan is het recurrent maken van deze extra middelen quasi onafwendbaar.

Evaluatie is inherent aan projectwerking. Indien projecten over leerprocessen gaan, dan is het evident dat de onderwijsinspectie hiermee wordt belast. Voor de overige projecten, bijvoorbeeld van materiële aard zoals leerlingenvervoer, kan de regering echter de evaluatie aan andere, daartoe beter geschikte, instanties toevertrouwen.

Ook op meso-niveau is de link naar de onderwijspartners belangrijk. In functie van het individueel project worden de VLOR, de onderwijskoepels, de pedagogische begeleidingsdiensten en de vakorganisaties bij de diverse stadia van de evaluatie én de daaropvolgende besluitvorming betrokken. Projectsturing en eventuele disseminatie (organieke regeling) kan niet zonder hun actieve medewerking. Ook over evaluatieresultaten wordt het Vlaams Parlement door de regering gebriefd.

De Raad van State heeft op 26 juli 2005 een legistiek advies geformuleerd, dat geen tekstwijzigingen met zich heeft gebracht. Een eerste reeks geselecteerde projecten binnen het leerplichtonderwijs heeft per 1 september 2005 een aanvang genomen. Themata voor deze projecten zijn: didactische vernieuwing, schooloverstijgende samenwerking, aansluiting onderwijsarbeidsmarkt, beleidsvoerend vermogen, technologie, overgang basis-/secundair onderwijs, talentontwikkeling.

Tot slot stelt de minister dat vermits sommige van deze driejarige projecten afwijken van de bestaande wetgeving, in beginsel een bekrachtiging is vereist. Het decreet stelt echter dat het besluit waarin deze afwijkingen zullen worden opgenomen, louter voor wat het schooljaar 2005-2006 betreft, als bekrachtigd wordt beschouwd. In aansluiting hierop suggereert de Raad van State dat de desbetreffende stukken als informatiebron deel moeten uitmaken van het parlementair dossier. Op deze aanbeveling wordt ingegaan. Derhalve wordt als bijlage een overzicht en beknopte beschrijving van de desbetreffende proeftuinen toegevoegd (Bijlage).

2. Algemene bespreking

Volgens mevrouw *Cathy Berx* is de achterliggende filosofie van het ontwerp van decreet zeer waardevol. Alvorens ingrijpende structurele en organisatorische hervormingen algemeen op te leggen, wil men het effect ervan uittesten op een kleinere schaal, in partnerschap met het werkveld dat over veel expertise beschikt. Volgens haar is dat een goede illustratie van de titel van het regeerakkoord “Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen”. Hier ziet men een durvende, maar niet roekeloze overheid. Hieruit blijkt ook hoe ook een minister van Onderwijs enigszins bescheiden kan zijn bij het doorvoeren van hervormingen.

Ze meent dat er in de toelichting terecht veel aandacht werd besteed aan het legaliteitsbeginsel. Er zijn

twee mogelijkheden om tegemoet te komen aan artikel 24, §5, van de Grondwet. Ze is het eens met de keuze voor een bekrachtiging door het Parlement na een machtiging aan de minister.

Het ontwerp van decreet bepaalt dat de commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement al moet worden geïnformeerd over de proeftuinen vooraleer de Vlaamse Regering een beslissing neemt. Als dit decreet in werking treedt, zal het Vlaams Parlement dus tijdig worden geïnformeerd, wat in het verleden niet altijd het geval was. De toekomst zal volgens haar uitwijzen of dat ook werkelijk gebeurt. Ze meent dat er een compromis werd gevonden tussen het legaliteitsbeginsel en de nood aan een zekere flexibiliteit. In zijn toelichting heeft de minister trouwens gewezen op het belang van rechtszekerheid.

Ze meent dat de minister onvoldoende rekening houdt met de mogelijke financiële repercussies. Op pagina 5 van de toelichting leest ze dat er wordt voorzien in de nodige ondersteuning. Dat zou niet altijd leiden tot meeruitgaven omdat het departement dat gedeeltelijk op zich kan nemen. Nochtans blijft de inzet van dat personeel een kostenfactor die ook in rekening moet worden gebracht. Op pagina 10 van de toelichting leest ze: “Indien de evaluatie uitwijst dat een project, waaraan extra middelen werden toegekend, in een organieke regeling dient te worden omgezet, moet worden afgewogen of deze aanvullende middelen recurrent moeten worden. Er zal met andere woorden onderzocht dienen te worden in hoeverre de projectresultaten werden beïnvloed door de extra ondersteuning.” Ze wil voorkomen dat men uit het ontbreken van meeruitgaven zou concluderen dat het project niet tot extra kosten heeft geleid. In dat geval zou men immers geen juist zicht krijgen op de kosten van de noodzakelijke ondersteuning.

Ze merkt op dat er een lijst van besluiten werd opgenomen die door het Vlaams Parlement zullen moeten worden bekrachtigd. Een van die besluiten, namelijk een besluit van 17 september 2005 dat te maken heeft met een project rond ‘Accent op Talent’, is geschorst door de Raad van State. In zijn advies over de wetgevende validatie heeft de afdeling Wetgeving van de Raad van State zich hierover niet uitgesproken. Dat heeft te maken met tijdsgebrek en met het feit dat het Arbitragehof uitspraak moet doen. Mevrouw Berx stelt dat het Vlaams Parlement geen besluit kan bekrachtigen dat geschorst is door de Raad van State. Het is immers onmogelijk iets te bekrachtigen wat eigenlijk niet bestaat, tenzij men de uiteindelijke beslissing van de Raad van State zou afwachten.

Ze is van oordeel dat het ontwerp een aantal gebreken vertoont op legistiek vlak. Ze citeert artikel 3, §1, derde alinea: “Indien een project sterk ingrijpt op arbeidsorganisatie en de arbeidsvoorwaarden, dan zal de aanwezigheid van een protocol van akkoord of een protocol van niet-akkoord met betrekking tot de onderhandelingen in de bevoegde participatieorganen, voor de Vlaamse Regering een belangrijk element vormen.” Dergelijke nietszeggende zinnen horen volgens haar niet thuis in een decreet. Hetzelfde geldt voor de uitdrukking “afhankelijk van de beschikbare begrotingskredieten” in artikel 5, §1. Ze beseft dat deze uitdrukking in veel decreten is opgenomen. Toch moet men beseffen dat alle uitgaven afhankelijk zijn van de beschikbare begrotingskredieten. Dergelijke uitdrukkingen zouden volgens haar moeten worden geschrapt. Ze stelt dat er nood is aan sobere decreten.

Ook de heer *Jef Tavernier* vindt het goed dat er een juridische basis wordt gecreëerd voor tijdelijke projecten in het onderwijs. Er waren immers vragen gerezen bij de juridische basis van een aantal besluiten.

In de teksten die de parlementsleden hebben gekregen, lopen de verleden, de toekomstige en de tegenwoordige tijd voortdurend door elkaar. In de memorie van toelichting worden sommige zaken, waarover eigenlijk al beslist is, voorgesteld in de toekomstige tijd. Hij is voldoende realistisch om te beseffen dat het Vlaams Parlement slechts de laatste schakel is in wat hij een bekrachtigingsmechanisme noemt. Daarom heeft hij de reactie onderzocht van de andere actoren die vóór het Parlement een advies hebben gegeven. Hij stelde daarbij vast dat de VLOR, een van de belangrijkste adviesorganen inzake onderwijs, opmerkt dat het ontwerp van decreet pas werd voorgelegd na het lanceren van de oproep tot het uitwerken van proeftuinen. Ook de VLOR voelde zich dus gepasseerd.

De bestaande proefprojecten zullen worden goedgekeurd. Artikel 18 bepaalt dat ze bekrachtigd worden met ingang van de dag van hun respectieve inwerkingtreding. De minister zegde dat de leden van de commissie Onderwijs hierover alle nodige informatie krijgen. De heer Tavernier stelt vast dat een korte beschrijving van de proeftuinen inderdaad wordt toegevoegd in bijlage. Hij meent dat de commissieleden zich over dat document moeten buigen vooraleer ze het ontwerp van decreet kunnen goedkeuren. Zo niet bekrachtigen ze projecten die ze inhoudelijk niet kennen.

Hij hecht veel belang aan de opmerkingen van de VLOR, onder meer over de evaluatie. Men moet kijken naar de meerwaarde, er moeten duidelijke doelstellingen worden geformuleerd en de evaluatie moet op duidelijke criteria zijn gebaseerd, zowel algemeen als per project. Er moet ook duidelijkheid zijn over de tijdelijkheid van de projecten. Door het bekrachtigen van zaken die dateren uit 1998 en 1999, dreigt het Vlaams Parlement die te continueren in hun tijdelijkheid. Het feit dat men bepaalde zaken na evaluatie regulier wil maken, betekent dat er een beslissing moet worden genomen over projecten die enkele jaren lopen. Een waardevol initiatief kan regulier worden. Het kan ook tijdelijk en projectmatig blijven, maar hoe tijdelijk is die tijdelijkheid? Hij vraagt zich af of de projecten werden geëvalueerd en wat de conclusie was inzake de voortzetting van de projecten. De toelichting bij een van de artikelen luidt dat er moet worden geëvalueerd maar dat het geen jaarlijkse evaluatie hoeft te zijn. De heer Tavernier meent dat het duidelijk moet zijn wanneer er wordt geëvalueerd, zeker voor projecten die al een tijd lopen.

Hij stelt vast dat de VLOR ook vragen heeft bij het reglementair kader, de criteria en de goedkeuringsprocedure. Volgens de VLOR moet hiervoor een decretale basis worden gecreëerd. De heer Tavernier meent dat men intellectueel misschien rekening heeft gehouden met deze opmerking, maar in de teksten vindt hij daarvan niets terug. Hij wil begrijpen waarom dat zo is. Misschien is het niet zo gemakkelijk om dergelijke criteria en procedures tekstueel vast te leggen.

Hij weet dat er overleg- en inspraakprocedures bestaan op het niveau van het departement Onderwijs en van het kabinet. Volgens hem zouden er echter ook overlegprocedures moeten zijn op het lokale niveau. Hij wil weten of men streeft naar overleg op de verschillende niveaus. Zijn zorg betreft in de eerste plaats het lokale niveau. Hij meent dat een project alleen kans op slagen heeft als de betrokkenen erachter staan en hij wil weten welke procedure daarop van toepassing is. Is een weigering mogelijk of alleen een kennisneming van niet-akkoord? Hij zou het jammer vinden indien een project toch zou kunnen worden doorgevoerd, ook bij een protocol van niet-akkoord. Volgens hem zijn de mensen aan de basis bereid om mee te werken aan vernieuwing, op voorwaarde dat ze ernstig worden genomen. Als ze het belang van een project inzien, zullen ze een protocol van akkoord afsluiten. Bij een protocol van niet-akkoord is er volgens hem een ernstig probleem. Hij wil de mening van de minister daarover kennen.

Mevrouw *An Michiels* stelt dat haar fractie het eens is met het principe dat veranderingen eerst op kleine schaal moeten worden uitgetest vooraleer ze kunnen worden veralgemeend. Vernieuwingen zullen in dat geval minder weerstand oproepen en gemakkelijker ingang vinden in de praktijk.

Het Vlaams Belang stelt echter vast dat het ontwerp van decreet heel wat meer inhoudt en heeft daarbij een aantal fundamentele bezwaren.

Vooreerst gaat het om een retroactief decreet. Artikel 20 bepaalt dat het decreet uitwerking heeft met ingang van 15 maart 2005. Lopende projecten krijgen dus pas achteraf een decretale basis. Ze stelt dat men een dergelijke gang van zaken, die het de onderwijsmensen zeker niet gemakkelijker maakt, in de toekomst zou moeten voorkomen. Ook de VLOR betreurt dat dit decreet pas voor advies wordt voorgelegd na de oproep aan de scholen. Intussen zijn de projecten goedgekeurd en van start gegaan.

Het voorliggende ontwerp van decreet strekt ertoe een algemeen kader te creëren waarbinnen tijdelijke projecten mogelijk worden. Het is dus een kaderdecreet. Er wordt gekozen voor een machtigings- en bekrachtigingsmechanisme. Voor de projecten die reeds van start zijn gegaan, gaat het eigenlijk alleen om een bekrachtigingsmechanisme. Daarom meent het VB dat het decreet de allures heeft van een volmachtendecreet. Er wordt een zeer ruime delegatie gegeven aan de Vlaamse Regering en de bekrachtiging door het Vlaams Parlement komt pas achteraf. Artikel 4, §3, somt de gevallen op waarop de afwijkingen in geen geval betrekking kunnen hebben. De voorafgaande paragraaf is echter zo algemeen gesteld, dat er bijna een vrijbrief wordt gevraagd aan het Vlaams Parlement. De Raad van State vraagt zich in voetnoot 8 af waarom voor de tijdelijke projecten niet de normale procedure zou kunnen worden gevolgd. “Door te werken met een besluit van de Vlaamse Regering dat vóór de inwerkingtreding door de decreetgever moet worden bekrachtigd, kan het Vlaams Parlement zijn amenderingsrecht niet uitoefenen.” Ook de VLOR verwondert zich daarover. De projecten moeten aan de opgesomde criteria voldoen, maar het vaststellen van de inhoud wordt zeer breed opgevat en is uitsluitend in handen van de Vlaamse Regering.

Ze merkt op dat uit de opsomming van de elementen waarop de afwijkingen geen betrekking kunnen hebben, evenmin blijkt of aan de taal van het onderwijs

kan worden geraakt. Dat is voor het VB een fundamenteel element.

De laatste alinea van artikel 4 is een voorafname op de bekrachtiging, hoewel er niet eens een machtiging is gevraagd voor de lopende projecten. Ook de Raad van State tilt daar zeer zwaar aan. Wegens tijdsgebrek kan hij zich daarover evenwel niet ten gronde uitspreken. Volgens het VB gaat het hier echter om een fundamentele zaak, namelijk de verhouding tussen de wetgevende en de uitvoerende macht die in onderwijsaangelegenheden toch al delicaat is.

Het VB meent dat het Vlaams Parlement zichzelf buitenspel zet als het dit ontwerp van decreet goedkeurt. Volgens mevrouw Michiels zijn ook de vakorganisaties, vooral COV en COC die mening toegedaan. Indien het Vlaams Parlement een dergelijke regeling aanvaardt, moet het zich ernstig vragen stellen over zijn nut. Dat werd in de onderwijscommissie al herhaaldelijk opgemerkt, niet alleen door het VB. Daarom meent de fractie dat het ontwerp van decreet in zijn huidige vorm niet zou mogen worden goedgekeurd.

De heer *Gilbert Van Baelen* is het ermee eens dat er nood is aan hervorming en aan tijdelijke projecten in het onderwijs. In het verleden werden bepaalde maatregelen doorgevoerd zonder dat er een experimenteerfase aan vooraf gegaan was. Na enkele jaren werden die maatregelen opnieuw stopgezet. Dat neemt niet weg dat de huidige tijdelijke projecten voor een deel verwijzen naar zaken die vroeger op stapel werden gezet.

Tijdelijke projecten zijn er altijd geweest, of men ze nu proeftuinen noemt of niet. Dergelijke projecten moeten geleidelijk worden doorgevoerd en er moet voldoende ruimte zijn voor evaluatie. De heer Van Baelen is het eens met de opvatting over evaluatie in dit ontwerp van decreet. De inspectie is niet altijd het aangewezen instrument. De evaluatie moet tot iets leiden. Dat hoeft niet altijd een verlenging te zijn van het experiment. Het kan ook gaan om een uitwisseling van de expertise die gegroeid is in de proeftuinen. Dat laatste mist hij in het decreet.

Hij stelt vast dat de proeftuinen vandaag niet meer zijn dan een verzameling van mogelijke projecten. Bij de bespreking van de beleidsbrief hoopt hij verder in te gaan op de vraag of de overheid er niet beter zou aan doen te vertrekken van een visie op basis waarvan men het veld kan stimuleren tot het ontwikkelen van proeftuinen.

De *minister* begrijpt niet goed wat de heer Van Baelen daarmee bedoelt. Moet de overheid vertrekken van een bepaalde visie of is het onduidelijk hoe die visie tot stand komt? De heer *Gilbert Van Baelen* antwoordt dat de visie achter het diverse landschap van proeftuinen volgens hem onduidelijk is. Het is ook onduidelijk of men in de toekomst wil vertrekken vanuit een bepaalde beleidsvisie, bijvoorbeeld 'Accent op talent', de relatie tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs. De vraag is dus hoe men omgaat met proeftuinen.

Hij benadrukt dat er een rechtsgrond moet zijn omdat er dan bij de uitvoering geen hinder zal zijn op het terrein. De rechtsgrond heeft minstens als voordeel dat er bij de uitvoering geen hinder is op het terrein. De gekozen procedure is niet eenduidig. Later zal blijken – al dan niet naar aanleiding van klachten – of die keuze voldoende rechtsgrond biedt.

Hij is het grotendeels eens met de opmerking van de heer Tavernier over de betrokkenheid van de scholen. Of er een protocol van akkoord of van niet-akkoord is, is volgens hem minder belangrijk. Het protocol van akkoord of van niet-akkoord heeft immers alleen betrekking op het personeel. Belangrijker is het proces waardoor andere actoren binnen en buiten de school hierbij actief worden betrokken.

Hij beseft dat het decreet met terugwerkende kracht in werking zal treden in maart 2005. Toch zal het worden goedgekeurd, want anders zouden heel wat scholen voor grote problemen komen te staan. Hij vertrouwt erop dat de minister de informatieplicht op een correcte wijze zal naleven. Hij is het niet eens met de heer Tavernier dat de commissieleden nu nog enige tijd nodig hebben om na te gaan of de projecten wel relevant zijn. De projecten zullen eenmalig worden bekrachtigd, zoals het decreet bepaalt, maar voor de toekomst is er een informatieplicht. Hij gaat ervan uit dat de minister niet zal doorgaan in een richting waarmee het Vlaams Parlement het niet eens is. De informatieplicht kan niet beperkt blijven tot kennis geven van. Hij meent dat het Vlaams Parlement zich tegenover de scholen moet engageren tot een correcte afhandeling, tenminste als het vooraf goed geïnformeerd werd en inhoudelijk akkoord gaat met de doelstellingen.

De heer *Ludo Sannen* beaamt dat het onderwijs nood heeft aan vernieuwing. Hij ziet uitdagingen inzake gelijke kansen en inzake de kwaliteit van het onderwijs. Sommige mensen vragen rust in het onderwijs,

maar volgens hem kan het onderwijs niet rusten, al mag het onderwijsbeleid evenmin grote onrust creëren. In het verleden hebben onderwijsvernieuwingen vaak tot onrust geleid omdat ze vanuit de centrale overheid werden opgelegd en snel werden veralgemeend, waardoor ze vaak een draagvlak misten. Later werd er gewerkt met tijdelijke projecten. Het gelijkeonderwijskansendecreet is voortgevloeid uit tijdelijke projecten die in het verleden werden opgestart en gecontinueerd. De centrale overheid nam het initiatief voor tijdelijke projecten die vaak een goede juridische grond misten. Nu wordt er een nieuwe dynamiek mogelijk waarbij ook van onderuit kansen worden gecreëerd. Aan de basis is er heel wat creativiteit en heel wat inzicht aanwezig. Het onderwijsveld kan nu eigen projecten voorstellen om vorm te geven aan de visie die door het beleid wordt vooropgesteld. De proeftuinen zijn hierop het juiste antwoord.

Men moet de projecten niet alleen mogelijk maken, men moet ook zorgen voor de nodige rechtszekerheid voor leerlingen, leerkrachten en schoolbesturen. Dit ontwerp van decreet moet daarvoor alleen het juridisch kader creëren.

Bij de erkenning moet worden gewaakt over de draagkracht van de projecten, ook al komt het initiatief van onderuit. Een protocol van akkoord of van niet-akkoord is interessant, maar te beperkt omdat het alleen te maken heeft met de personeelsinzet. De problematiek is vooral inhoudelijk. Bij de beoordeling van de opportuniteit van een project moet de minister rekening houden met het lokale draagvlak.

Met de proeftuinen wil men vernieuwingen uittesten die – als ze waardevol blijken – moeten worden omgezet in algemene regelgeving. De heer Van Baelen had het al over het veralgemenen van de expertise. De heer Sannen meent dat de proeftuinen zullen worden vertaald in een nieuw beleid. Daarvoor zullen er nieuwe decretale initiatieven moeten worden genomen. Bij die gelegenheid moet men een antwoord vinden op de vraag hoe die expertise zal worden verdeeld en hoe de initiatieven in het algemene onderwijsbeleid kunnen worden geïmplementeerd. Deze zaken hoeven dus niet geregeld te worden in het voorliggende ontwerp van decreet. Hij kan zich wel voorstellen dat de veralgemening zal verschillen naargelang de aard van het project.

Volgens het Vlaams Belang komt de goedkeuring van het voorliggende ontwerp van decreet neer op een volmacht aan de minister. De heer Sannen stelt dat

het Vlaams Parlement in het onderwijsbeleid nooit overbodig is. Op geen enkel ander beleidsdomein heeft het Vlaams Parlement volgens hem zoveel controle. Allerlei zaken moeten decretaal worden geregeld, in zoverre dat er vaak verzameldecreten nodig zijn. Ook vanuit de oppositie kon hij daarvoor begrip opbrengen. Hij meent dat een goed onderwijsbeleid meer verantwoordelijkheid mag geven aan de Vlaamse Regering, zodat het Vlaams Parlement kan praten over grote lijnen en niet over zaken die binnen andere beleidsdomeinen in uitvoeringsbesluiten worden geregeld. In dat geval kan het Vlaams Parlement nog altijd de uitvoeringsbesluiten bespreken en controleren. Nu moet het zaken uit het verleden bekrachtigen. De minister moet verslag uitbrengen en informeren. Een afwijking van de normale decretale bepalingen moet binnen de zes maanden worden bekrachtigd. Het Vlaams Parlement kan er ook voor kiezen om niet te bekrachtigen, met alle consequenties van dien. Deze werkwijze komt volgens hem niet neer op een volmacht. Hij ziet het als een juridische basis voor de projecten die de noodzakelijke dynamiek in het Vlaamse onderwijs moeten garanderen.

De *minister* stelt dat woord en wederwoord van de verschillende commissieleden al gezorgd hebben voor een deel van de nuancering die hij in zijn antwoord wou brengen.

Hij is het eens met mevrouw Berx dat men aandacht moet hebben voor de soms verborgen kosten van begeleiding en ondersteuning. Men moet voorkomen dat een proeftuin zoveel omkadering geniet dat hij niet kan worden veralgemeend. In de bestaande proeftuinen werd goed nagedacht over de kostprijs. Het is duidelijk dat het departement Onderwijs instaat voor een deel van de ondersteuning en dat een veralgemening niet zomaar mogelijk is.

De minister weet dat een project in Sint-Niklaas, in het kader van 'Accent op talent', gevat is door een schorsing. Hij verduidelijkt dat niet het besluit, maar wel het project geschorst is. De Raad van State legt dat duidelijk uit. De Raad gaat ervan uit dat een dergelijke situatie zich kan herhalen. Het Arbitragehof zou daarin de uiteindelijke beslissing moeten nemen. Indien deze schorsing nog bestaat op de dag van de goedkeuring van het ontwerp van decreet, is het project niet bekrachtigd. Hoe dan ook komt er nog een uitspraak ten gronde van de Raad van State. De Raad van State zal beoordelen in welke mate het decreet het project bekrachtigd heeft. Uiteindelijk moet het Arbitragehof beoordelen of het decreet ingrijpt op

een hangend geding. De minister merkt wel op dat er op dit ogenblik in Sint-Niklaas een nieuw project is met een andere naam. Volgens hem is er dus geen feitelijk probleem.

Hij verwijst naar de opmerking van mevrouw Berx dat een bepaalde passage in het ontwerp van decreet niet helemaal duidelijk is, namelijk dat de aanwezigheid van een protocol van akkoord of een protocol van niet-akkoord met betrekking tot de onderhandeling in de bevoegde participatieorganen voor de Vlaamse Regering een zeer belangrijk element vormt. Volgens de minister gaat het om een zorgvuldig afgewogen tekst die werd gerealiseerd na heel wat besprekingen. De minister is het eens met de stelling van de heer Van Baelen dat de aanwezigheid van een protocol van akkoord of een protocol van niet-akkoord een belangrijk element is, maar dat de betrokkenheid van de basis meer is dan dat. Deze tekst is het resultaat van heel wat gesprekken, waarbij wordt erkend dat een protocol van niet-akkoord kan, maar niet hoeft te wijzen op een probleem.

Voor het bredere debat inzake betrokkenheid verwijst hij naar de tussenkomst van de heer Tavernier die stelt dat het onduidelijk is wat de inhoudelijke evaluatiecriteria zullen zijn. De minister beaamt dat dit een procedureel decreet is, waarbij in zeer algemene termen wordt aangegeven dat het gaat over doelstellingen die te maken hebben met onderwijsvernieuwing, om specifieke maatregelen voor bepaalde doelgroepen of om een betere organisatie.

Volgens hem kan men niet beweren dat er geen rekening werd gehouden met de opmerkingen van de VLOR. In artikel 6 werd gepreciseerd dat de VLOR, de representatieve vereniging van schoolbesturen en inrichtende machten, de pedagogische begeleidingsdiensten en de representatieve vakorganisaties worden betrokken bij de diverse stadia van het evaluatieproces en bij de besluitvorming op basis van de evaluatieresultaten. Dat stond er aanvankelijk niet in. Deze passage, de tweede alinea van artikel 6, werd toegevoegd op basis van het VLOR-advies. Het is wel een procedurele kwestie. De evaluatiecriteria werden niet opgenomen omdat ze verschillen van project tot project. Dat kan ook moeilijk anders, tenzij men zou vertrekken van de omkaderingsoptiek die hij in zijn inleiding heeft geschetst, waarbij de doelstellingen van ieder project afzonderlijk zouden moeten worden gepreciseerd. Dat is niet alleen omslachtig, het is ook onmogelijk indien men een decretale basis wil creëren voor een methode die nog jarenlang moet worden

gebruikt. Als men wil vernieuwen, moet men een terrein durven openen waarop proeftuinen kunnen worden gevestigd, zonder alles vooraf vast te leggen.

In antwoord op de opmerkingen van onder meer mevrouw Michiels, zegt de minister dat men vertrekt van een lopend proces van proeftuinen en vernieuwingen. Daarom moest er gedeeltelijk retroactief worden gewerkt. Het vertrekpunt van het ontwerp van decreet is de eerste oproep voor de huidige generatie proeftuinen. In de toekomst zal er geen retroactiviteit meer zijn. Het Vlaams Parlement zal correct worden geïnformeerd zodat discussie mogelijk wordt.

Over de taalwetgeving in het onderwijs hoeft men zich geen zorgen te maken. Artikel 4, §3, 6°, van het ontwerp bepaalt dat er niet kan worden ingegrepen op de erkenningsvoorwaarden van scholen. Dat omvat het respect voor de onderwijstaalwetgeving en vele andere fundamentele zaken.

De heer *Jef Tavernier* stelt vast dat de minister van oordeel is dat er rekening werd gehouden met het advies van de VLOR. Daarvoor verwijst hij naar artikel 6 van het ontwerp. Hij ziet echter geen verschil tussen het voorontwerp en het ontwerp. Het advies van de VLOR is nochtans gebaseerd op het voorontwerp. De *minister* antwoordt dat de tekst het resultaat is van een onderhandelingsproces met de vele partners die deel uitmaken van de VLOR. De heer *Jef Tavernier* repliceert dat het formele advies van de VLOR eigenlijk luidt dat het resultaat van het onderhandelingsproces niet goed is. De *minister* is niettemin van oordeel dat er voldoende rekening werd gehouden met het advies van de VLOR.

Op de vraag van de heer *Van Baelen* hoe men moet omgaan met vernieuwing antwoordt de *minister* dat er een olievlekeffect moet worden gecreëerd. De heer *Gilbert Van Baelen* meent dat die visie misschien onvoldoende duidelijk is, bijvoorbeeld bij de 25 proeftuinen die op 1 september werden gelanceerd. De *minister* stelt dat de thema's vrij duidelijk zijn. Het gaat onder meer om de overgang van het basis-onderwijs naar het secundair onderwijs, technologie, didactische vernieuwing en beleidsvoerend vermogen. Niettemin is hij zich ervan bewust dat de doelstellingen nog beter moeten worden geëxpliciteerd, zelfs in die proeftuinen. Men kan immers pas goed evalueren als men op verschillende plaatsen, in verschillende projecten, dezelfde doelstellingen nastreeft. Aan de indieners van de projecten werd gevraagd dat ze de

gemeenschappelijke doelstellingen over de projecten heen heel precies zouden formuleren. Dat is een leerproces voor de minister en voor zijn medewerkers.

Hij is het eens met het standpunt van de heer Van Baelen over de betrokkenheid. De medewerkers van het departement die dit proces begeleiden, moeten zorgen voor voldoende betrokkenheid en voor voldoende informatie aan het Vlaams Parlement.

De heer *Jef Tavernier* hecht veel belang aan de opmerkingen van de minister over de criteria en de doelstellingen. Men moet vooraf goede doelstellingen en goede evaluatiecriteria formuleren, die bovendien wat geclusterd worden voor verschillende projecten.

Hij meent dat hij nog geen antwoord heeft gekregen op zijn vraag over de tijdelijkheid van de projecten. Hoe tijdelijk is tijdelijk? Bepaalde zaken worden al zes jaar als tijdelijk beschouwd. De vraag is wanneer en hoe vaak men evalueert. Op een bepaald moment moeten de projecten hun tijdelijk karakter kunnen overstijgen. Ofwel moet men vooraf zeggen welke periode er nodig is om een bepaalde zaak experimenteren uit te zoeken.

De *minister* is het daarmee eens. De noodzakelijke periode hangt samen met de inhoud van het project. Hij geeft de evaluatie van het modulaire in het beroepssecundair onderwijs als voorbeeld, een zaak die al loopt sedert 1999. De doelstelling had te maken met welbevinden, motivatie, slaagkansen achteraf en aansluiting bij de arbeidsmarkt. Men moet de leerlingen dus kunnen volgen tijdens een schoolloopbaan. Of de ongekwalificeerde uitstroom al dan niet kleiner is geworden kan men pas beoordelen na een aantal jaar. Een experimentele periode van zes jaar lijkt hem in een dergelijk geval normaal. Hij is het er wel mee eens dat men eigenlijk vooraf zou moeten zeggen hoeveel tijd men nodig denkt te hebben. In artikel 3, §2, staat trouwens dat de Vlaamse Regering altijd de tijdsduur moet vastleggen. De Vlaamse Regering bepaalt de inhoud en de doelstellingen, de tijdsduur alsook de voorwaarden waaronder de tijdelijke projecten eenmalig kunnen worden verlengd. Deze verlenging kan niet langer duren dan de oorspronkelijke tijdsduur. De minister gaat ervan uit dat de beslissingen van de Vlaamse Regering moeten worden gemootiveerd.

3. Artikelsgewijze bespreking

Artikelen 1 en 2

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 3

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt dat diverse leden tijdens de algemene bespreking van het ontwerp van decreet opmerkingen hadden over de participatie en het protocol van akkoord of niet-akkoord bij de tijdelijke projecten. Zij vraagt of het mogelijk is een beeld te schetsen van de mate waarin het element participatie meegespeeld heeft bij de selectie van de goedgekeurde proeftuin-projecten.

De heer *Jef Tavernier* stelt hierbij een bijkomende vraag m.b.t. de betrokkenheid op zowel het lokale als het centrale Vlaamse niveau. Hij wenst te weten of de betrokkenheid op beide niveaus bij de selectie meespeelt. Daarbij wil hij deze betrokkenheid niet beperken tot het personeel. De betrokkenheid moet – in het belang van het project – ruimer worden opgezet.

De heer *Ludo Sannen* gaat ermee akkoord dat de betrokkenheid op lokaal niveau ten volle moet kunnen spelen omdat er vooral van onderuit initiatieven moeten komen. Hij vreest echter dat de plicht om ook op Vlaams niveau een draagvlak te creëren zou kunnen leiden tot een conflict tussen een lokaal initiatief en het centraal niveau. Het centraal niveau zou zich immers tegen een lokaal initiatief kunnen kanten. Hij is wel van mening dat het centrale niveau betrokken moet worden bij het beoordelen van de waardevolheid van een project. Maar dit vormt een ander aspect.

De *minister* bevestigt dat projecten vooral een bottom-up gegeven moeten zijn. Dit veronderstelt betrokkenheid in de brede zin. In de tekst van de oproep die in de maand maart 2005 aan kandidaten voor de nieuwe proeftuinen werd overgemaakt, stond uitdrukkelijk dat de kandidaatstelling kon gebeuren na overleg in de daartoe bevoegde participatieorganen. In alle projecten die inmiddels werden goedgekeurd, was er telkens een protocol van akkoord. Dit element werd dus zeker mee in rekening gebracht.

Een ander element is dat deze projecten zelf implementaties met zich kunnen meebrengen die op hun beurt kunnen leiden tot nieuwe discussies in de participatieorganen. Dat vormt dan een ander verhaal.

Met de decretale protocolformulering wil de minister vermijden dat één partner de zaak zou kunnen blokkeren. Uit ervaring blijkt dat een blokkering dikwijls te maken heeft met een reden die vreemd is aan het project zelf. Een dergelijke houding zou kunnen lei-

den tot het verhinderen om iets bij te leren. Dit kan niet de bedoeling zijn.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 4

De heer *Jef Tavernier* is tevreden dat het Vlaams Parlement geïnformeerd wordt over de tijdelijke projecten. De bekrachtiging gebeurt immers na goedkeuring door de regering. Hij herhaalt in dit kader zijn bezorgdheid om op voorhand duidelijk te maken hoe een evaluatie zal verlopen. Hij hoopt uit die informatie op voorhand de doelstellingen, evaluatiecriteria, tijdsduur e.d. te kunnen afleiden waarop een evaluatie gebaseerd zou kunnen zijn.

De *minister* heeft aan de proeftuinen van de nieuwe generatie gevraagd om tegen begin 2006 hun doelstellingen te expliciteren. Hij suggereert om in februari 2006 daarover een gedachtewisseling te hebben met de commissie Onderwijs. De leden gaan hiermee akkoord.

Mevrouw *Cathy Berx* onderstreept dat in §5 vermeld staat dat “de bekrachtiging bij decreet gebeurt binnen de zes maanden na goedkeuring van het besluit en voor de inwerkingtreding van dit besluit”. Dit betekent dat de proeftuinen niet kunnen starten vooraleer de bekrachtiging is gebeurd. Dit houdt duidelijk in dat het Vlaams Parlement niet buitenspel wordt gezet maar – mits een strikte toepassing – zelfs ten volle wordt betrokken bij de opstart van nieuwe projecten. Het biedt bovendien de garantie dat het risico van rechtsonzekerheid voor de projecten daarmee verdwijnt.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 5

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt of §1 niet tegensprekelijk is met §2 van artikel 4. Artikel 4, §2, stelt dat “De Vlaamse Regering voorziet in de nodige pedagogische, wetenschappelijke of andere adequate ondersteuning en begeleiding”. Terwijl in artikel 5, §1, staat dat de ondersteuning afhankelijk is van de beschikbare begrotingskredieten. Zij vraagt daarom of de ondersteuning wel gegarandeerd is.

Bovendien vermeldt artikel 5, §1, dat de ondersteuning binnen een schooljaar wordt toegekend. Mevrouw Helsen vindt één schooljaar te beperkt en hoopt dat de volledige periode van een project voor de ondersteuning in rekening wordt gebracht.

Ten slotte vraagt zij of een vastbenoemde leerkracht in een tijdelijk project kan stappen. Het decreet is voor haar op dit vlak niet duidelijk. Dit is nochtans belangrijk omdat tijdelijke projecten het best gedragen worden door mensen met ervaring.

De *minister* antwoordt dat de ondersteuning zoals enerzijds vermeld in artikel 5 betrekking heeft op de scholen zelf. Het gaat hier om bijkomende menselijke en materiële inzet. Dit gebeurt per schooljaar en kan niet gebruikt worden voor andere zaken.

De ondersteuning zoals anderzijds vermeld in artikel 4, §2, heeft betrekking op de ondersteuning en begeleiding vanuit het departement Onderwijs en de pedagogische begeleidingsdiensten.

Voor wat de instap van vastbenoemde leerkrachten in tijdelijke projecten betreft, antwoordt de minister bevestigend. De betrokkene zal dit wel moeten doen in de TAO-formule, nl. via een terbeschikkingstelling voor een tijdelijk andere opdracht.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 6

Mevrouw *Cathy Berx* merkt op dat de tweede alinea van dit artikel een opsomming geeft van de diensten die bij een evaluatie van het tijdelijk project betrokken kunnen worden. De tweede zin van deze alinea stelt ook dat de Vlaamse Regering ad hoc voor elk tijdelijk project beslist wie uiteindelijk wel of niet betrokken zal worden. Zij vraagt zich af of dit niet kan leiden tot een arbitrair optreden vanwege de Vlaamse Regering. Zij vraagt daarom welke garantie men heeft dat de juiste organisatie betrokken zal worden.

De *minister* antwoordt dat de Vlaamse Regering voor ieder project zal bepalen wie van de desbetreffende geledingen zal betrokken worden. Hij vermeldt als voorbeeld een eventueel project inzake leerlingenvervoer. In dat geval zullen bij een evaluatie niet dezelfde geledingen betrokken worden als bij een eventueel

project inzake de overgang van basis- naar secundair onderwijs.

Hij ziet noch zichzelf, noch een toekomstig minister van onderwijs een conflict doen ontstaan over wie er al dan niet betrokken zal worden. Als een organisatie uitdrukkelijk stelt dat ze zich betrokken voelt, zal die ook betrokken worden. Het is aan de Vlaamse Regering om uiteindelijk die verantwoordelijkheid op zich te nemen. De minister voegt hier nog aan toe dat de diverse geledingen het tijdens de onderhandelingen eens waren over de voorliggende formulering.

Mevrouw *Kathleen Helsen* vraagt of de resultaten van de evaluatie die voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement, betrekking hebben op de tussentijdse evaluatie of op de eindevaluatie op basis waarvan men zal beslissen om het project al dan niet te verlengen.

De *minister* verduidelijkt dat het niet gaat over de tussentijdse evaluatie voorzover deze geen betrekking heeft op een verlenging van het project. Het is niet de bedoeling dat de regering het parlement bijvoorbeeld op weekbasis inlicht. Het gaat hier uitdrukkelijk om de eindevaluatie, nl. wanneer het tijdelijk project afgerond is. Uit die evaluatie kan dan eventueel blijken of het project verlengd moet worden.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikelen 7 tot 17

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikel 18

Mevrouw *Cathy Berx* verwijst naar het advies van de Raad van State waarin deze in een voetnoot het arrest Dhollander, nr. 145.356 van 2 juni 2005 vermeldt. De Raad van State heeft daarmee het project ‘Talent@Sint-Nicolaas’ geschorst dat opgenomen was in het besluit van de Vlaamse Regering van 17 september 2004 betreffende onderwijsprojecten ‘Accent op Talent’. Vermits men niet iets kan bekrachtigen wat geschorst is, vraagt zij wat de verdere gang van zaken in dit dossier zal zijn.

De *minister* antwoordt dat de schorsing bevolen is vanaf 1 september 2005, maar dat het project vanaf die datum ook niet meer bestaat. Er is inmiddels een nieuw project ingediend op basis van de nieuwe oproep van maart 2005. Daar is geen betwisting over bij de Raad van State.

De minister beaamt dat het arrest van de Raad van State niet meer relevant is omdat het zonder voorwerp is geworden en dus heeft niemand nog belang bij een voortzetting van de procedure. Voor het geval zich dit toch nog zou voordoen, komt volgens de Raad van State het eindoordeel in verband met het aangewende procédé van wetgevende validatie toe aan het Arbitragehof.

Het artikel wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

Artikelen 19 en 20

Bij deze artikelen worden geen opmerkingen geformuleerd.

De artikelen worden aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

4. Stemming over de reflectietermijn

De commissie beslist met 9 stemmen, bij 5 onthoudingen dat er conform artikel 56, 3, van het Reglement geen reflectietijd en reflectienota's zullen zijn.

5. Eindstemming

Het ontwerp van decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs wordt aangenomen met 9 stemmen tegen 5.

De verslaggever,

De voorzitter,

Kathleen
HELSEN

Monica
VAN KERREBROECK

BIJLAGE

Korte beschrijving van de proeftuinen “Ruimte voor onderwijsvernieuwing”

KORTE BESCHRIJVING VAN DE PROEFTUINEN “RUIMTE VOOR ONDERWIJSVERNIEUWING”

Proeftuin 5: Resultaten halen via mensen voor mensen**De Speling – Genk**

Geplaatst onder het thema: Beleidsvoerend vermogen (BaO)

Met dit project wil de scholengemeenschap van het basisonderwijs ‘de Speling’ in Genk via competentie management het personeel op zijn juiste plaats in de school proberen zetten. Ze willen dit bereiken door een optimaal coachen van het totale menselijk potentieel. De zeven verschillende deelprojecten (missie&visie, competentieprofielen, werving, selectie en onthaal, functioneren en beoordelen, loopbaanontwikkeling en vorming, training en opleiding) lopen gelijktijdig en beogen vanuit verschillende perspectieven, hetzelfde doel.

Proeftuin 8: Samenwerkingsplatform Frans & Brugklas 1 B**Keerbergen**

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling (overgang BaO en SO)

Deze proeftuin wil vanuit het vak Frans, de bestaande acties rond uitwisseling BaO-SO uitbreiden, de afstand tussen BaO en SO verkleinen i.s.m. een lerarenopleiding. Met een taalportfolio, taal paspoort, de taalachterstand vaststellen en dan remediëren in het eerste jaar SO. Het gaat over competentie leren en responsabilisering voor de lerende leerkracht en leerling. Ze beogen structurele veranderingen in de scholengroep te realiseren

Proeftuin 10: Accent op kleurrijk talent**Mechelen**

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling SO

Deze proeftuin wil leren hoe je intercultureel onderwijs aanpakt vanuit de bodem. Via een sterk uitgewerkt inschrijvingsbeleid wil men de diversiteit van de leerlingenpopulatie bevorderen, een sterk uitgebouwde leerlingbegeleiding (crisisopvang, eerstelijnsopvang,...) opzetten. Het laatste deelproject wil de opgebouwde know how (zorgbeleid in het algemeen, ICO in het bijzonder) delen met een brede waaier interne en externe partners en dit op alle onderwijsniveaus.

Proeftuin 12: Accent op stedelijk talent**Genk/Gent/Antwerpen**

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling SO

Deze proeftuin omvat vijf deelprojecten. Voor elk deelproject hebben zich een aantal scholen verspreid over Vlaanderen geëngageerd. Een eerste deelproject maakt een instap in een driejarige eerste graad mogelijk. In het tweede deelproject wil men door het opzetten van een schakelklas (na eerste graad) de startkansen van jongeren in de tweede graad optimaliseren. Andere deelprojecten willen een flexibele invulling voor een tweejarig leertraject 1^e graad A- en B-stroom uitwerken. Het laatste deelproject wil een aangepast individueel vervoltraject voor de ex-Okanner opzetten.

**Proeftuin 13: Meer werk(ervaring) voor CDO-leerlingen & Synergie CDO en CVO
Antwerpen Zuid**

Geplaatst onder het thema: Leren en werken

Deze proeftuin wil de werkervaring van jongeren vergroten, know how verwerven bij het samenwerken met uitzendkrachten, know how opbouwen over de synergie DBSO en CVO, opleidingsprogramma's en beoordelingsproeven afstemmen op elkaar en een volgsysteem van de leerling aanpassen.

**Proeftuin 14: Handen uit de mouwen in de technotheek
Hoegaarden**

Geplaatst onder het thema: Technologie (in BaO)

Deze proeftuin wil de professionaliteit van al haar leerkrachten verhogen door hen plezier en inzicht te laten verwerven in technologie en wetenschap. Samen met de expertise vanuit het buitengewoon onderwijs werd een technotheek opgericht. Zij willen de materialen en activiteiten uit deze technotheek verder uitwerken voor alle leerkrachten en leerlingen van de basisschool.

Deze nieuwe aanpak kadert ook binnen het “anders kiezen” waarbij de ouders (vaak stielmannen) nauw betrokken worden.

Hier is sprake van een didactische én pedagogische werking van de SG.

De SG wordt zo méér dan alleen een louter administratief samenwerkingsverband.

**Proeftuin 18: L2W3
Lummen**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO en onderwijs/arbeid

Deze proeftuin is ontstaan uit een zoekproces naar een meer optimale organisatie van het volledige bovenbouwonderwijs.

Men wil het onderwijsaanbod herstructureren in belangstellingsgebieden. Om te vermijden dat oude beschotten door nieuwe worden vervangen wil men zoveel mogelijk bruggen creëren tussen de verschillende belangstellingsgebieden.

L2W3 slaat op het uitbouwen van een Leef- en Leergemeenschap (een brede vorming die het theoretische overstijgt) Wetenschappen met het accent op de derde graad.

Bovendien wil men samenwerkingsverbanden met de socio-economische partners opzetten.

**Proeftuin 19: De brug
Merelbeke**

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling SO (Overgang BaO/SO)

Het project vertrekt van de aansluiting BaO- SO en betreft daarbij de problematiek van anders leren en van technologische opvoeding.

Hier werken ze met initiatieven rond overgang BaO nr. SO, didactische werkvormen en leerplannen afstemmen op elkaar (=verschillende niveau's en richtingen), samenwerking SO en BaO rond technologische opvoeding.

Proeftuin 22: Zelfsturende teams**Kortrijk**

Geplaatst onder het thema: Beleidsvoerend vermogen SO

Deze proeftuin is een voorbeeld van professioneel management. Men wil door het opzetten van zelfsturende teams de leerkrachten in team verantwoordelijk maken voor het bereiken van de gestelde doelen. Men wil onderzoeken hoe deze leerkrachtenteams zichzelf kunnen sturen. Zelfsturende teams worden onder andere opgezet binnen vakoverschrijdende (project)werking in ASO, TSO en BSO (Begeleid zelfstandig leren in OLC, vrije ruimte derde graad, GIP-team).

Proeftuin 28: Competentieontwikkeland leren in de praktijk**Geel/Gistel/Veurne**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO en Onderwijs/arbeid

Deze proeftuin wil leerlijnen en integrale opdrachten ontwikkelen voor competentieontwikkeland leren in STW tweede en derde graad. Daarbij moet een portfolio het mogelijk maken dat de leerling, het leerkrachtenteam en de ouders de groei in competentie kunnen volgen over de tweede en derde graad STW heen.

Proeftuin 30: Techniek = overall**Turnhout**

Geplaatst onder het thema: Technologie(in BaO)

In een groep basisscholen wil dit project, T.O. als afzonderlijk vak (buiten W.O.) inrichten en vergelijken met een sterk uitgebouwde technologische opvoedingscomponent binnen W.O. Verschillende activiteiten rond technologie worden uitgewerkt. Zij zullen onderzoeken welke effecten (voor en nadelen) invloed dit heeft op de technische vaardigheid van de kinderen en op het keuzegedrag.

Proeftuin 32: Uitbouw van een doorzichtige, flexibele en beroepsgerichte opleidingsaanbod binnen het “tertiair onderwijs” in social profit en lichaamszorg**Turnhout**

Geplaatst onder de thema's: Tertiair onderwijs en onderwijs/arbeid

Deze proeftuin wil samenwerkingsverbanden tussen instellingen van DBSO, CVO en 4^e graad BSO creëren, het instroombeleid harmoniseren en professionaliseren, het doorstroombeleid vanuit een geïntegreerde visie uitwerken met coherente en complementaire leerwegen en ook de uitstroom in functie van de behoeften op het werkveld optimaliseren.

Proeftuin 33: Competentieontwikkend leren in Haarzorg/Haarstilst
Eeklo/Roeselare

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO en Onderwijs/arbeid

Deze proeftuin wil leerlijnen (waar de groei in competentie zichtbaar wordt gemaakt) ontwikkelen voor de studierichting Haarzorg/Haarstilst. Bovendien wil men een portfolio ontwikkelen voor competentieontwikkeling via integrale opdrachten. Daarnaast wil men ook een instrument voor de rapportering van de competentieontwikkeling in Haarzorg/Haarstilst uitbouwen.

Proeftuin 34: Leren leren aan huis
Brugge

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling (BaO en SO)

Het project richt zich tot verschillende scholen van verschillende niveaus (BuBaO - BuSO BaO - SO – HO). Men wil een methodologie ontwikkelen hoe men “school-kansarmoede” het beste aanpakt.

Zij zullen proberen door ‘leer-begeleiding thuis’ de ouders mee te betrekken. Aspirant-leerkrachten/sociaal-verpleegkundigen worden ingeschakeld – onder begeleiding van het projectteam - waardoor zij kennismaken met deze problematiek.

Het project wil uit de ervaringen in de kansarme gezinnen ook aanzetten geven tot structurele veranderingen in de school.

Proeftuin 38: Overgang van BaO naar SO: continuïteit van zorg en methodiek
Leuven

Geplaatst onder het thema: Beleidsvoerend vermogen SG SO

Doel van dit project is: zorg en methodiek aan elkaar koppelen door de zorglijn van BaO naar SO en het projectmatig werken vanuit het BaO door te trekken naar het SO.

Ze stellen een nulmeting en willen de leerwinst meten. De expertise vanuit het basisonderwijs wordt doorgetrokken naar het secundair onderwijs.

Proeftuin 40: Inclusief onderwijs ook voor type 4- leerlingen!
Gits

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling (BuBaO)

Deze proeftuin is een initiatief om de talentontwikkeling voor alle kinderen, ook voor gehandicapten, te bevorderen

Het project situeert zich in het kader van inclusief onderwijs en het integreren van kinderen met een neuro-motorische handicap. Tussen de scholen wordt samengewerkt op pedagogisch en didactisch vlak. Het komt tegemoet aan de vraag naar inclusiemoogelijkheden voor T4-leerlingen zodat ouders een echte keuze kunnen maken voor gewoon onderwijs.

Voorbeeld van verschuiving van middelen van buitengewoon onderwijs naar gewoon onderwijs

Proeftuin 48: Onderwijs op maat van lerenden (kansen van het tertiair onderwijs)
Kortrijk

Geplaatst onder de thema's: Tertiair onderwijs en Onderwijs/arbeid

Deze proeftuin wil het onderwijsaanbod binnen een groter samenwerkingsverband (bij aanvang SG en hoger onderwijs, later ook met het avondonderwijs, het stadsbestuur en bedrijven) organiseren zodat de lerende altijd een kans op doorstromen krijgt. De lerende kan op die manier de ideale vooropleiding krijgen om zo de juiste plaats te vinden binnen het bedrijfsleven.

Proeftuin 49: Een centrum voor leren en werken
Antwerpen Noord

Geplaatst onder het thema: Leren en werken

Dit is een netoverschrijdende samenwerkingsproeftuin die een voltijdse structuur wil uitbouwen met een bijzondere aandacht voor de niet-gekwalficeerde uitstroom naar de arbeidsmarkt.

Deze proeftuin wil de problemen/noden in Antwerpen grootschalig aanpakken. Men wil een gemeenschappelijk loket (binnen leren en werken) opzetten, waar de drie systemen naast elkaar voorkomen om zo voldoende uitwisseling mogelijk te maken.

Proeftuin 50: Gewoon buitengewoon
Kortrijk

Geplaatst onder de thema's: Beleidsvoerend vermogen (BaO) & Talentontwikkeling (BaO)

Dit project werkt aan een betere aansluiting tussen gewoon en buitengewoon basisonderwijs binnen de mogelijkheden van hun scholengemeenschap Bao-BuBaO. Zo willen ze alle leerlingen op basis van hun talenten zo ver mogelijk te krijgen.

Voor de realisatie worden acties ondernomen op alle niveaus: school, leerkracht, leerling en scholengemeenschap.

Op het leerlingenniveau werken ze met gedifferentieerde leertrajecten vertrekkend vanuit duidelijke operationele doelen, dit gekoppeld aan interne en externe professionalisering van leerkrachten. De aansturing wordt formeel geregeld op het niveau van de scholengemeenschap.

Proeftuin 51: Tech tech toppie!
Overijse

Geplaatst onder het thema: Technologie (BaO)

Deze proeftuin wil een nieuwe aanpak van technologische opvoeding binnen het regulier onderwijs uitbouwen. Dit in samenwerking met zowel bedrijven als met lerarenopleiding. Zij willen leerkrachten initiëren in de didactiek van technologie door middel van nascholingen. Deze nascholingen zullen zowel, in samenwerking met bedrijven, zoals het onderzoekscentrum IMEC, als met de katholieke hogeschool van Leuven georganiseerd worden

Proeftuin 60: Pont**Hamme**

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling (SO)

Het project kadert binnen beide aspecten van “anders leren” en “anders evalueren” zowel voor algemene vakken, technische en praktijkvakken, in alle graden TSO en BSO.

Nieuw is hun werking met het kunnen behalen van een VCA attest binnen het reguliere onderwijs.

Proeftuin 77: Maak het met technologie**Beveren**

Geplaatst onder de thema's: Technologie BaO en Talentontwikkeling (overgang BaO/SO)

Doel van dit project is het “technologie” leren bij leerlingen in basisonderwijs te verstevigen in functie van bewust worden van belangstellingsgebieden en ‘anders kiezen’. De nascholingen van de leerkrachten van het basisonderwijs, en het ontwikkelen van nieuwe didactische T.O. pakketten gebeurt in samenwerking met een technische school.

Proeftuin 79: Integrale begeleiding van de leerling via verticale werklijn basisonderwijs-secundair onderwijs-tewerkstelling**Oostende**

Geplaatst onder de thema's: Technologie BaO, Talentontwikkeling SO en Onderwijs/arbeid

Bij deze proeftuin wil men evolueren naar een brede middenschool en een andere organisatie van het aanbod in de bovenbouw.

Verschillende initiatieven worden genomen om zo te werken aan een “imago” correctie van het technisch onderwijs. Drie deelprojecten worden uitgewerkt.

In het eerste deelproject wil men de pedagogische en didactische expertise van het basisonderwijs laten doorstromen naar het secundair onderwijs. In een tweede deelproject wil men werken aan het afbouwen van de beschotten tussen de verschillende onderwijsvormen (studieaanbod herorganiseren op basis van belangstellingsgebieden, bepaalde TSO en ASO studierichtingen samen organiseren). Het laatste deelproject wil een win/win samenwerking uitbouwen tussen de onderwijs- en bedrijfswereld.

Proeftuin 82: Bruggen bouwen**Vilvoorde**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling (overgang BaO/SO) & Technologie BaO

Deze proeftuin stimuleert de samenwerking uit tussen BaO en SO.

Hier willen ze actieve werkvormen zoals hoekenwerk, projectwerking ... overbrengen van BaO naar SO. Dit gebeurt via nascholing om zo de talenten van de leerlingen en ook van de leerkrachten maximaal te ontwikkelen.

Nadruk ligt op de evenwaardigheid van competenties, maar speciale aandacht gaat in dit project naar de component ‘techniek en technologie’ in alle fases van de ontwikkeling dmv de technologiekoffer, de mobiele werkplaats en het in beeld brengen van ‘het technologisch proces’...

Proeftuin 85: Overbruggen**Antwerpen/Wilrijk**

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling (overgang BaO/SO)

Met het eerste deelproject “tien voor taal” wil men de doorstroming voor taalzwakke leerlingen (anderstalige nieuwkomers, leerlingen met als thuistaal niet het Nederlands en taalzwakke autochtonen) optimaliseren. Het tweede deelproject “vier op één rij” wil de doorstroming van het BaO naar het SO optimaliseren door het oprichten van een niveauoverstijgende vierjarige cyclus (de derde graad basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs worden samengezet). Het derde deelproject “blokken” wil bereiken dat leerlingen met diverse leerstijlen en leercompetenties via aangepaste werkvormen toch succesvol het secundair doorlopen.

Proeftuin 101: ‘Leren leren’ en ‘leren kiezen’ in een verticaal en horizontaal continuüm
Diest

Geplaatst onder de thema’s: Talentontwikkeling SO en BaO

Deze proeftuin heeft als doel: sleutelcompetenties verwerven via competentiegericht onderwijs van kleuterschool tot einde secundair onderwijs.

Het onderwijsaanbod wordt in de scholengroep op een flexibele wijze georganiseerd zodat individuele leertrajecten mogelijk worden en zoveel mogelijk leerlingen een kwalificatie halen. Acties worden opgezet om techniek en technologische opvoeding tot volwaardige vormingscomponenten uit te bouwen. Elke leraar binnen de scholengroep heeft inspraak in zijn/haar totaalopdracht via functiebeschrijvingen, functioneringsgesprekken en functiegesprekken. Op deze manier wil men groeien naar een schoolopdracht voor de leraar.

Proeftuin 102: VOSmin/Minimax**Antwerpen Noord**

Geplaatst onder de thema’s: Talentontwikkeling SO en Onderwijs/arbeid

Deze proeftuin werkt rond het verminderen van de ongekwalificeerde leerlingenuitstroom en de voortijdige schooluitval. Zij gebruikt daarbij een leerling-gerichte methodiek (de leerling bepaalt mee het leerproces) en een aangepaste leeromgeving (contractwerk, hoekenwerk, open leercentrum). Op die manier wil men komen tot het verhogen van het welbevinden bij de leerlingen.

Daarnaast werkt men ook aan een meer maatschappelijke relevante invulling van de algemene en technische vakken in het beroepsonderwijs en in OKAN.

Proeftuin 103: Talentontwikkeling van 2,5 tot 18**Geel**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling BaO/SO en Technologie BaO/SO

De proeftuin zet zijn Accent op Talent werking verder: een gestructureerde onderwijsvernieuwing met als doel het creëren van een zo efficiënt mogelijke leeromgeving voor elke individuele leerling. Dit moet de leerlingen toelaten talenten te ontdekken en maximaal te ontwikkelen

Daarnaast wil ze een geïntegreerde leerlijn technologie in het BaO met aanknopingspunten naar het secundair onderwijs uitwerken.

Bovendien wil men werken met niveauoverschrijdende portfolio i.f.v. een optimale schoolloopbaanbegeleiding.

Proeftuin 104: Talenten (H)erkennen**Beveren**

Geplaatst onder het thema: Talentontwikkeling SO

Deze proeftuin is sterk gericht op het anders kiezen.

Men wil een betere studiekeuze bereiken door het uitwerken van een brede middenschool en het onderwijsaanbod te herstructureren in belangstellingsgebieden in de 2^e en 3^e graad.

Men wil leraars verder professionaliseren en als teamspelers laten fungeren door het opzetten van vak- en overleggroepen (zowel verticaal als horizontaal).

Men wil dat elke leerling tegen het einde van het secundair onderwijs het zelfstandig leren als basiscompetentie heeft verworven.

Proeftuin 105: Zelfstandig leren bevorderen door ICT- en vakkenintegratie: de olievlek Malle

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO en Onderwijs/arbeid

Malle heeft al veel ervaring opgedaan in het gebruik van nieuwe werkvormen. Ze werken met vakkenintegratie in de vakken: economie, aardrijkskunde, biologie, wetenschappelijk werk, technologische opvoeding en fysica. Hier wordt gebouwd aan een concrete en bruikbare integratie van ICT voor leerlingen en leerkrachten. Leerlingen leren hierdoor 'begeleid zelfstandig leren': elk op eigen tempo en onder individuele begeleiding.

Leerkrachten groeien in hun opdracht als teamspeler en coach.

Proeftuin 106: Bloemen groeien niet door er aan te trekken**Dendermonde**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling BaO/SO en Onderwijs/arbeid

De didactische vernieuwing in deze school concentreert zich op het creëren van een krachtige leeromgeving voor jongeren in BSO en TSO. Zij doen dit door meer projectmatig te werken, PAV en de technische en praktische vakken beter op elkaar af te stemmen, en te zorgen voor degelijke stages en gelegenheden tot werkplaatsleren. Na twee jaar is nu reeds duidelijk dat deze veranderingen zorgen voor meer leerplezier, meer motivatie en minder vervroegde uitstroom van de leerlingen.

In de proeftuinen wil ze deze werking voorzetten en uitbreiden naar andere studierichtingen en andere onderwijsniveau's. Om de waterval en de daarmee gepaard gaande ontgoocheling en demotivatatie bij leerlingen tegen te gaan, is een goede studiekeuze en studieoriëntering noodzakelijk. Dit mag niet uitgesteld worden tot de jongere 14 jaar is maar moet starten in de basisschool. Daarom zal de school samenwerken met de BSGO's uit de regio, waaronder de BS De Veerman uit Hamme. In de loop van de volgende jaren zullen "doe" activiteiten voor de basisschool ontwikkeld worden die de kennis van en de zin in technologie vergroten. Daarnaast zal een beter overleg tussen leerkrachten BaO en Secundair onderwijs leiden tot een betere aansluiting tussen de onderwijsniveau's en een betere studiekeuzebegeleiding.

Proeftuin 107: De A(ntwerpse)-tuin**Antwerpen Zuid**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling BaO/SO en Onderwijs/arbeid

Deze proeftuin werkt aan: de schoolse achterstand en uitval verkleinen, de leermotivatatie verhogen, levenslang leren stimuleren, beschotten afbouwen, het aantal gekwalificeerde leerlingen vergroten door anders sturen, leren en kiezen.

De proeftuin bouwt al enkele jaren aan een intense samenwerking tussen basis- en secundair onderwijs. Ze doen dit via een continu nascholingssysteem binnen de scholengemeenschap, ze betrekken er elk jaar nieuwe leerkrachten bij zodat de innovatie jaarlijks een groter draagvlak krijgt. Zij stimuleren de naadloze overgang van het BaO naar SO door autonome middenscholen die aansluiten qua pedagogische en didactische aanpak bij basisonderwijs. Ze werken aan een uitgewerkte schoolloopbaanbegeleiding gebaseerd op de gelijkwaardigheid van competenties en leerdomeinen.

Proeftuin 108: 4L4us (Levenslang Leren voor Leerlingen en Leerkrachten)**Leuven**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO en Onderwijs/arbeid

Competenties van TSO en BSO leerlingen versterken door levensecht onderwijs in algemene vakken en in de contacten met het bedrijfsleven.

Zij willen een intensief nascholingsbeleid voeren in samenwerking met de bedrijfswereld. Verschillende acties worden ondernomen om het levenslang leren te bevorderen zowel bij de leerlingen als de leerkrachten.

Proeftuin 109: Bree als ‘Leerstad’**Bree**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO en Onderwijs/arbeid

Hun algemene doel: werken aan sleutelcompetenties in een brede eerste graad en aan beroepsgerichte competenties in 2de en 3de graad. Dit willen ze bereiken door verschillende deelprojecten: competentie leren in verschillende vakken, competentie leren in verschillende vakdoorbrekende projecten (zoals bv. een tuin ontwerpen, voorstellen en uitwerken voor andersvaliden), werkplekleren in de praktijk en competentie leren voor leraren.

Zij hebben een zeer sterk extern netwerk uitgebouwd, zowel met de onderwijswereld (BaO, Hogeschool en internationale partnerscholen) als met de bedrijfswereld.

Proeftuin 110: Meervoudige intelligentie: Talenten omzetten in competenties**Gent**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling BaO/SO en Overgang BaO/SO

Een verantwoord keuzeproces in de 2de en 3de graad stimuleren door contacten tussen BaO en SO, door samenwerking rond TO in BaO en SO.

Leerlingen uit het basisonderwijs volgen les in het secundair onderwijs in verschillende disciplines: dit gaat van Latijn tot bakkerij en houtbewerking.

Men wil er meer en meer voor zorgen dat de expertise (materialen, methodieken) die uitgebouwd werden in het BaO ingang vinden in het secundair onderwijs.

Proeftuin 111: Koopa-project**Overpelt/Neerpelt**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO, Technologie SO, Beleidsvoerend vermogen SO en Onderwijs/arbeid

Een volledige reorganisatie van het scholenaanbod in een brede eerstegraadsschool en bovenbouwscholen gegroepeerd naar studiedomeinen/belangstellingsgebieden, leidt tot de afbouw van de beschotten, een betere studiekeuze en de opwaardering van technische opleidingen.

Door een planmatige aanpak, een duidelijke visie en een goede communicatie met alle partijen realiseren de secundaire scholen hier een inhoudelijke en structurele verandering die een betere talentontwikkeling van alle lerenden mogelijk maakt. De brede eerstegraadsscholen sluiten methodisch beter aan bij de derde graad van het BaO en laten leerlingen hun eigen interesses en talenten vrijelijk ontdekken en exploreren. Nadien kunnen die leerlingen, goed geadviseerd terecht in één van de bovenbouwscholen die telkens studierichtingen aanbieden binnen één belangstellingsgebied.

Proeftuin 112: Proeftuinproject Sint-Nicolaas**Sint-Niklaas**

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO, Technologie SO en Beleidsvoerend vermogen SO

Deze proeftuin onderneemt acties (uitdagende leeromgeving creëren) om de leervertraging te bestrijden.

Men werkt vooral rond betere oriëntering van leerlingen binnen het ruime studieaanbod. Men wil in de toekomst extra aandacht geven aan technologie als algemeen vormend component.

Proeftuin 113: De ideale schoolstructuur als epicentrum van krachtige niveau- en netoverschrijdende onderwijsactiviteiten

Maaseik/Kinrooi

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO, Onderwijs/arbeid en Beleidsvoerend vermogen SO

Deze proeftuin werkt verder aan een volledige reorganisatie van hun scholenaanbod. De volgende structuur wordt binnen de scholengemeenschap opgezet: eerstegraadsscholen en bovenbouwscholen die het onderwijsaanbod in belangstellingsgebieden herstructureren. De bovenbouwscholen hebben een zeer goed extern netwerk uitgebouwd met de bedrijfswereld. Door een inhoudelijke en structurele verandering op te zetten binnen de scholengemeenschap maken zij een betere talentontwikkeling van lerenden mogelijk.

Proeftuin 114: Dicht de kloof

Oostende

Geplaatst onder de thema's: Overgang BaO/SO en Talentontwikkeling SO

Deze proeftuin heeft binnen Accent op Talent zich vooral gericht op het ontwikkelen van een doelstellingenrapport, waarbij ook de attitudes van de leerling mee opgenomen wordt. Binnen de proeftuinen willen zij zich nu ook focussen op een betere doorstroming tussen BaO en SO. Dit zal leiden tot andere didactische werkvormen in het secundair onderwijs waardoor de talenten van jongeren beter georiënteerd en ontwikkeld kunnen worden.

Proeftuin 115: Kwaliteitsgericht (be)sturen

Aalst

Geplaatst onder de thema's: Talentontwikkeling SO en Beleidsvoerend vermogen SO

Deze proeftuin werkt vooral rond competentiegericht leren binnen een krachtige leeromgeving in TSO en BSO. Met veel aandacht voor de kwaliteit van de besturingsprocessen.

Er werd reeds een BaO-SO-fiche ontwikkeld in het kader van een objectievere leerlingenoriëntering.

Geïntegreerde activiteiten leiden tot minigeïntegreerde proeven aan het einde van de 1ste en de 2de graad BSO-TSO. In de nieuwe BSO afdeling "Crea en techniek" wil men een polyvalente opleiding voor een uitvoerende job in de dienstensector aanbieden.

Proeftuin 116: Projectonderwijs in TSO en BSO

Munsterbilzen

Geplaatst onder de thema's: Technologie SO en Onderwijs/arbeid

Zijn vooral met het deelproject mobiele schooltjes zeer gekend.

Zij werken rond competentiegericht leren binnen een krachtige leeromgeving in TSO en BSO. Zij hebben een zeer goede samenwerking met de nijverheid wat leidt tot krachtig projectmatig onderwijs met internationale contacten.

Binnen de proeftuinen willen zij alle kinderen uit BaO uit de regio laten kennismaken met techniek in de ateliers van de school in het kader van technologische opvoeding. Bovendien willen zij praktische workshops uitbouwen i.s.m. het sensibilisatieteam van de vzw mobilschool.